

FAGNAÐARLØTA FYRI NÝGGJA STAPANUM

Jógvan I. Olsen stovnaði pf Regn í 1969

Jákup Eli Eidesgaard skipari

Anfinn Olsen eigari og Ingvald-John Husby fyrrverandi eigari

Jóhannus Danielsen borgarstjóri

Stapanum:

– Hetta er frystilínuskip. Tí verður aktiónsradius væl størri, enn hann er hjá skipinum, sum nú broytir navn til Skørin. Tað skipið fer framvegis at vera á ísfiskaveiðu undir Føroyum og Íslandi. Nýggja skipið fer haraftrat at royna undir Grønlandi, har Føroyar nú eiga kvotu, og har avtalur tey seinnu árinu eru gjørdar við grønlandsk reiðari, og so er tað Flemish Cap, sum vit ætla, at Stapin skal royna, tá ið nýggja kvotuárið tekur við eftir nýggjår.

Jóhannus Danielsen, borgarstjóri í Nes kommunu, fagnaði nýggja skipinum:

– Tað vóru menn her á plássinum, sum vóru teir fyrstu at fáa línuskip til Føroya í 1956, tá ið Vesturhavið Blíða kom. Síðani hava línuskipini her á Toftum havt týðning sum arbeiðspláss og sum veitarar av vøru til arbeiðspláss á landi. Fyrsti Stapin, sum var bygdur í Vestmanna, kom higar í 1969. Hesin Stapin er tann fjórði. Tað hevði verið áhugavert at vitað, hvussu nógvir teir eru, sum hava mynstrað við FD 32. Teir eru mangir, og umframt sum arbeiðspláss hava skipini havt týðning sum sosialur felagsskapur, segði Jóhannus Danielsen, borgarstjóri, og minti á, hvussu Jóanes Nielsen, skaldið, hevur lýst lívið og felagsskapin umborð á Stapanum.

Fjølbroytt søga

Jógvan I. Olsen, fyrrverandi løgtingsformaður og landsstýrismaður, er 85 ára gamal. Hann var 38, tá ið hann sam-

Nógv fólk var samankomið á Tofta kai

an við bróðrinum Jákupi og svágrinum Peturi Hansen á Stykkinum stovnaði pf. Regn. Jógvan, sum frammanundan hevði verið skipari á Jógvani Norðri, átti trýggjar fjórðingar og hinir báðir tann síðsta fjórðingin.

Hóast Jógvan síðani á heysti í 1970 og fram til í 1998 var nógv upptikin av politiskum arbeiði, so hevur hann verið nógv uppi í fiskarinum og fiskivinnuni. Hann kennir nógv til søguna um hesi viðurskipti, og tá ið hann tók orðið á havnarlagnum á Toftum í dýrðarveðrinum leygardagin, kendist tað sum serligur friður og tign yvir lötuni.

Jógvan leit bæði aftureftir og frameftir:

– Vit eiga eina drúgva skipatraditið her á Toftum. Tvær tær fyrstu sluppinar komu higar longu í 1897.

Áðra átti eitt partafelag, sum bar navnið As. Kongs-havn. Partapeningurin var

3.300 krónur. Um vit siga, at eginpeningurin var ein triðingur, so kostaði skipið tíggju túsund krónur. Tað vóru nógvir pengar tá. Dávur Davidsen ella Dávur á Kvíggjarheggi var ein av eigarunum, og hann førði skipið, sum bar navnið Prince of Wales.

Hina sluppina átti partafelagið As. Toftir. Tað var Hans Andreas Heinesen, skipari í Hoygarðinum, sum var stigtakari. Henda sluppin bar navnið Ida. Bæði skjeytini vóru dagfest sama dag – 24. juni 1897.

Teir báðir, Dávur á Kvíggjarheggi og Hans Andreas í Hoygarðinum, vóru systkinabørn. Pápi Dáva á Kvíggjarheggi var tann tiltikni útróðrarmaðurin Jørgin á Nesi ella Jørgin á Gørðum, sum hann varð nevndur. Hann var víða kendur kring landið. Mamma Hans Andreas í Hoygarðinum, Petronella Susanna var

systir Jørgin. So veiðihugurin hjá teimum báðum – Dáva og Hans Andreasi – mundi ikki koma burtur úr ongum.

Síðani tá hevur fiskivinnan verið tað berandi figgjargliga støðið her hjá okkum. Og ein rúgva av fiskiførum eru komin og farin, og vit hava havt ymisk reiðariir og fiskavirkir – ofta saman við handlum. Nógvir og góðir fiskimenn hava mannað skipini.

Um seinasta aldarskiptið spurdi Dimmalætting sínar lesarar, hvønn teir hildu vera aldarinnar skipara. Tann heiðurin, at verða kosin aldarinnar skipari, fall Júst í Túni á Toftum í lut. So vit hava nakað at liva upp til her á plássinum.

Umstøður broytast

Og Jógvan I. Olsen helt fram:

– Umstøðurnar broytast alla tíðina. Alt er til sína tíð, og í fiskivinnuni er tað ógvuliga týðningarmikið at

kenna sína vitjunartíð. Tað hevur sínar fyrimunir, at hetta línuskipið kann frysta fiskin so hvørt, hann verður veiddur. Fiskurin verður longri frískur, og keypararnir hava møguleika at tíðna upp so hvørt, sum teir hava tørv á tí.

Hetta skipið verður fjórði Stapin, ið verður í sama reiðarið, sum hinir eisini hava verið í, síðani tann fyrsti kom í 1969. Nógvir eru teir, sum hava verið við til at manna skipini í longri og styttri tíðarskeið. Eg vil fegin bera eina hjartans tækk til allar hesar manningar og takk fyri tíðina, vit hava arbeitt saman. Tað er týðningarmikið at hava góð skip, men tað er ikki minni týðningarmikið at manningin er góð.

Manningin, sum fer at manna hetta skipið, er fyri mesta partin manningin av skjótt fyrrverandi Stapanum. Teir hava víst í verki, at teir hava ført manga stóra og væl hagreidda veiðu til lands. Og eg tori at leggja aftrat, at eg ikki havi sæð nakað skip, sum hevur verið betri hildið enn henda Stapan, sum tit hava havt ábyrgdina av undanfarnu árinu. Fyri tað hava tit uppið bæði tækk og rós.

Manningin telur skiparan og mannskaðið, og so skulu reiðarin og eigarin teljast uppi. Eitt sovordíð team kann í ávisan mun samanberast við eitt fót bóltlið. Hvør maður hevur ábyrgd av sínum plássi, har tað er neyðugt við ábyrgd, áliti, og samstarvi, um besta úrslitið skal røkkast.

Skipið er eisini heimið hjá manningini, tá ið teir eru til sjós, tí ræður tað um, at umstøðurnar eru at trívast hjá manningini. Eg ivist onga løtu í, at fyrirteytirnar eru góðar umborð á hesum skipinum.

Tað er ikki bara á sjónum, at umstøðurnar alla tíðina broytast. Inn til fyrri heilt stuttum var her, sum vit nú standa, ein landingarmiðstøð. Hon er hildin uppát og burturbeind, tí annað virksema skal vera her. Harvið standa vit aftur fyri nýggjum og stórum avbjóðingum. Og um tað skal eydnast, so er neyðugt, at vit í álvarsligan mun taka okkum av havnarlagnum við tí máli, at tað skal vera kyrt og nøkta nútíðar virksema og tørv. Eisini má berast so í bandi, at tað aftur skal bera til at avreiða fisk á Toftum.

Seinastu tíðina er fiskiflotin minkaður munandi. Tí er tað kveikjandi, at vit kunnu taka ímóti fyri okkum nýggjum og nýmótans skipi. Mítt ynski er, at Harrin má vera vernd og skjöldur hjá hesum skipi og manningini, og at hann vælsignar teirra strev við havsins ríkið, endaði Jógvan I. Olsen sína heilsu, áðrenn Kristmund Johannesen, reiðari, bjóðaði til ábit og at síggja skipið.

Umborð bar millum annað til at hitta skiparan, Jákup Eli Eidesgaard av Eiði, sum higartil hevur ført gamla Stapan og nú hevur fingið litið nýggja Stapan upp í hendur.